

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 97/2024-94

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti maloletej sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície v konaní ČVS: ORP-606/1-VYS-KE-2021 a postupu Okresnej prokuratúry Košice I v konaní sp. zn. 4 Pv 142/21/8802 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície v konaní ČVS: ORP-606/1-VYS-KE-2021 a postupom Okresnej prokuratúry Košice I v konaní sp. zn. 4 Pv 142/21/8802 **boli porušené** základné práva sťažovateľky na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva nebyť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života podľa čl. 16 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **10 000 eur**, ktoré jej **je** Okresná prokuratúra Košice I **povinná** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresná prokuratúra Košice I **je povinná** nahradiť sťažovateľke trovy konania **959,23 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a namietané konanie

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. decembra 2023, doplnenou 17. januára 2024, 12. júla 2024 a 26. novembra 2024 domáhala vyslovenia porušenia svojich základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 a ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva byť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života podľa čl. 16 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa. Tiež navrhla priznať finančné zadosťučinenie spolu 25 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že matka sťažovateľky ako oznamovateľka podala 7. decembra 2012 trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu sexuálneho zneužívania maloletej dcéry (sťažovateľky). Podozrenie na sexuálne zneužívanie sťažovateľky (v tom čase 4-ročnej) odvodzovala od jej kresieb, v ktorých svojho otca kreslila s výrazným pohlavným orgánom. Otec sťažovateľky už viac ako tri a pol roka žije v Ruskej federácii spolu s jeho súčasnou manželkou.

3. Na základe pokynu prokurátora okresnej prokuratúry bolo uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva Policajného zboru z 23. apríla 2015 vznesené obvinenie otcovi sťažovateľky pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona (ďalej len „TZ“) na tom skutkovom základe, že v presne nezistenej dobe od júla 2012 do decembra 2012 v byte na ulici Národná trieda 41 v Košiciach dosiaľ nezisteným spôsobom zneužil maloletú sťažovateľku, pričom mal vedomosť o tom, že ide o dieťa mladšie ako 15 rokov. Krajská prokuratúra na základe sťažnosti otca uznesenie o vznesení obvinenia zrušila.

4. Vyšetrovateľka okresného riaditeľstva Policajného zboru uznesením ČVS: ORP-684/1-OVK-KE-2012 zo 17. mája 2013 vyšetrovanie v štádiu prípravného konania zastavila z dôvodu, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, sa nestal [§ 215 ods. 1 písm. a) a ods. 4 Trestného poriadku (ďalej aj „TP“)].

5. Po rozhodnutí o zastavení trestného stíhania vyšli najavo nové skutočnosti, a preto podala matka sťažovateľky 12. marca 2014 znova trestné oznámenie pre podozrenie z trestného činu sexuálneho zneužívania sťažovateľky. Trestné stíhanie bolo začaté 23. apríla 2014 (uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva Policajného zboru ČVS: ORP-684/1-VYS-KE-2014 z 23. apríla 2014). Uznesením z 26. mája 2014 bola do konania pribratá znalkyňa.

6. Na základe pokynu prokurátora okresnej prokuratúry bolo uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva Policajného zboru z 23. apríla 2015 vznesené obvinenie otcovi sťažovateľky pre trestný čin sexuálneho zneužívania. Krajská prokuratúra v Košiciach na základe sťažnosti otca uznesenie o vznesení obvinenia zrušila.

7. Po výpovedi znalkyne vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Policajného zboru uznesením z 28. októbra 2015 vyšetrovanie v štádiu prípravného konania znova zastavil z dôvodu, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, sa nestal.

8. Sťažovateľka, zastúpená svojou matkou ako zákonným zástupcom, podala 8. februára 2016 ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 337/2016 z 31. mája 2016 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

9. Sťažovateľka zastúpená svojou matkou ako zákonným zástupcom podala sťažnosť na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý rozsudkom z 26. novembra 2019 vo veci MMB proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 6318/17, sťažovateľke vyhovel a konštatoval, že v konaní nebolo dôsledne vyšetrené sexuálne zneužívanie sťažovateľky, pričom orgánom činným v trestnom konaní vytkol postup pri vyhodnocovaní dostupných dôkazov a nedôslednosť odôvodnenia ich rozhodnutí.

10. Po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku ESLP (26. februára 2020) bolo trestné stíhanie opätovne začaté po viac ako jednom roku (13. apríla 2021) a uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Košice I sp. zn. 6Tp/52/2021 z 30. júla 2021 bol sťažovateľke ustanovený opatrovník (Mgr. Orság). Následne bol do konania uznesením vyšetrovateľa zo 14. januára 2022 pribratý Ústav pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii spol. s r.o. (ďalej len „znalecký ústav“) na účely vyjadrenia sa k dosiaľ vypracovaným (6) znaleckým posudkom. Znalecký posudok bol vyšetrovateľovi doručený až 21. júla 2023.

11. Vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Policajného zboru uznesením ČVS: ORP-606/1-VYS-KE-2021 z 10. augusta 2023 vyšetrovanie v štádiu prípravného konania znova zastavil. Proti uvedenému uzneseniu podala matka sťažovateľky a súdom ustanovený opatrovník sťažnosť.

12. Vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Policajného zboru uznesením z 12. septembra 2023 vyhovel obom sťažnostiam a svoje uznesenie z 10. augusta 2023 autoremedúrou zrušil. Avšak následne uznesením z 11. októbra 2023 vyšetrovanie v štádiu prípravného konania znova zastavil. Proti uzneseniu vyšetrovateľa podala matka sťažovateľky sťažnosť 24. októbra 2023. V rovnaký deň podala aj žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 TP.

13. Okresná prokuratúra listom č. k. 4Pv 142/21/8802/-44 z 30. októbra 2023 žiadosti nevyhovela a námietku týkajúcu sa prietahov pri vyšetrovaní vyhodnotila za nedôvodnú.

14. Následne prokurátor na základe sťažnosti matky sťažovateľky a súdom ustanoveného opatrovníka uznesením č. k. 4Pv 142/21/8802/-46 z 3. novembra 2023 uznesenie vyšetrovateľa z 11. októbra 2023 zrušil z dôvodu, že bude potrebné požiadať znalecký ústav o doplnok znaleckého posudku. Totižto v poslednom znaleckom posudku nie je uvedený dôvod, prečo zadanie vyšetrovateľa nemohlo byť znaleckým ústavom splnené.

15. Sťažovateľka podaním doručeným ústavnému súdu 12. júla 2024 ozrejmla, že uznesením okresného riaditeľstva Policajného zboru ČVS: ORP-606/1-VYS-KE-2021 z 30. mája 2024 bolo trestné stíhanie vo veci sťažovateľky zastavené. Proti uvedenému uzneseniu podala sťažovateľka a ustanovený opatrovník maloletej sťažnosť. Prokurátor okresnej prokuratúry uznesením sp. zn. 4 P v 142/21/8802 z 3. júla 2024 sťažnosť zamietol. Proti obom uzneseniam podala sťažovateľka 12. júla 2024 ústavnú sťažnosť, ktorá je vedená na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 1869/2024.

16. Sťažovateľka namieta, že dĺžka vyšetrovania v štádiu prípravného konania v trvaní viac ako jedenásť rokov je neprimeraná vzhľadom na citlivosť prípadu (druhotná viktimizácia sťažovateľky). V súčasnosti má maloletá sťažovateľka 15 rokov, pričom v čase sexuálneho zneužívania mala maloletá sťažovateľka 4 roky. Okresná prokuratúra po právoplatnosti rozsudku ESLP podľa sťažovateľky nevykonala žiadne úkony, ktoré by smerovali k začatiu trestného stíhania. Ďalej uviedla, že trestné stíhanie bolo opätovne začaté až 13. mája 2021 a do podania ústavnej sťažnosti nebolo ukončené ani prípravné konanie. Rovnako namieta, že prokurátorsky dozor nad prebiehajúcim trestným stíhaním je nedôsledný. Tvrdí, že vyšetrovateľ nestanovil znaleckému ústavu lehotu na vypracovanie znaleckého posudku, a preto ho znalecký ústav vypracoval až po jednom roku a troch mesiacoch. Vypracovanie znaleckého posudku sťažovateľka považuje za nezákonné, pretože sa na ňom podieľali znalkyne, ktoré už v minulosti vypracovali znalecký posudok v namietanom vyšetrovaní.

17. Podanie ústavnej sťažnosti maloletou osobou právna zástupkyňa odôvodňuje tým, že v prípade, ak by sa vo svojom veku sťažovateľka dopustila trestného činu, bola by zaň trestne zodpovedná, odkazujúc na § 22 ods. 1 TZ (trestná zodpovednosť vzniká dovŕšením 14 roku). Ak by sa sťažovateľka vo svojom veku dopustila trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 TZ, bola by rovnako zaň trestne zodpovedná, odkazujúc na § 22 ods. 1 TZ (trestná zodpovednosť vzniká dovŕšením 15 roku). Podľa jej názoru ako osoba obvinená zo spáchania takéhoto trestného činu by mohla v trestnom konaní vlastnými úkonmi uplatňovať svoje procesné práva a za nedodržanie povinností vyplývajúcich jej z Trestného poriadku by znášala dôsledky. Preto je presvedčená, že osobám v jej veku právny poriadok umožňuje uplatňovať práva svojimi vlastnými úkonmi (body 76 až 79 ústavnej sťažnosti).

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou argumentácie sťažovateľky je celková dĺžka prípravného konania predstavujúca takmer jedenásť rokov. Rovnako namieta, že vyšetrovateľ bol v konaní nečinný a prokurátor vykonávajúci dozor nad zákonnosťou prípravného konania nerealizoval svoju právomoc tak, aby zamedzil vzniku zbytočných prietáhov pri vyšetrovaní.

19. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 97/2024 zo 6. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu. Prijatím sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd akceptoval argumentáciu sťažovateľky o spôsobilosti uplatňovať práva vlastnými procesnými úkonmi.

20. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru uviedlo, že znalecký posudok bol vypracovaný do jedného roka a ôsmich mesiacov od pribratia znaleckého ústavu. Dodalo, že znalecký ústav bol z ich strany opakovane urgovaný. Ďalej uviedlo, že uznesenie o zastavení trestného stíhania z 11. októbra 2023 bolo zrušené z dôvodu doplnenia znaleckého posudku. V závere uviedlo, že vyšetrovací spis bol predložený dozorujúcemu prokurátorovi na účely ďalších procesných úkonov.

21. Generálna prokuratúra po opakovanej žiadosti o predĺženie lehoty na vyjadrenie (z 26. marca 2024 a 9. apríla 2024) uviedla, že po oboznámení sa s rozsudkom ESLP vo veci sťažovateľky písomným pokynom zo 6. apríla 2021 nariadila opätovné začatie trestného stíhania vo veci zločinu sexuálneho zneužívania. Trestné stíhanie bolo znovu začaté 13. mája 2021. Namietala, že ústavnú

sťažnosť podala maloletá sťažovateľka, zastúpená právnou zástupkyňou. Tvrdí, že ESLP uvedený postup akceptuje iba výnimočne, a rovnako poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky (I. ÚS 1629/16), ktorý rešpektuje uvedený postup len v prípade, ak sa spor netýka rodinnoprávných vecí. Podľa názoru generálnej prokuratúry nebol žiadny právne relevantný dôvod, aby sťažovateľka priamo splnomocnila právnou zástupkyňu na zastupovanie pred ústavným súdom, obzvlášť v prípade, ak má na ochranu svojich záujmov ustanoveného opatrovníka. Sťažovateľke vytýka, že v priebehu prípravného konania neuplatnila preskúmanie postupu policajta podľa § 210 TP.

22. Sťažovateľka v replike uviedla, že vyjadrenia okresného riaditeľstva Policajného zboru a generálnej prokuratúry nie sú spôsobilé ovplyvniť opodstatnenosť sťažnosti sťažovateľky. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru sa vo vyjadrení sústredilo len na trestné konanie začaté v máji 2021, obchádzajúc dĺžku predošlého trestného stíhania. Vytkla neefektívny postup pri vypracovaní znaleckého posudku. Posledným procesným úkonom vo vyšetrovacom spise je „*doručenie doplnku k znaleckému posudku dňa 13. februára 2024*“. Sťažovateľka nesúhlasí s názorom generálnej prokuratúry, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je relevantná len vo vzťahu k novému trestnému stíhaniu z roku 2021, pretože podľa jej názoru pozitívny záväzok stíhať každý trestný čin, o ktorom sa dozvedia, si Slovenská republika neplní od roku 2012. Generálnej prokuratúre vytýka, že neurobila žiaden úkon s odkazom na § 230 TP, ktorý vymenúva oprávnenia prokurátora pri dodržiavaní zákonnosti v prípravnom konaní bez viazanosti na podnet. Rovnako je podľa názoru sťažovateľky bezpredmetná argumentácia generálnej prokuratúry týkajúca sa uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 337/2016 z 31. mája 2016. Poukázala na rozhodnutie R 11/2010, v zmysle ktorého rozhodnutie o zastavení trestného stíhania netvorí prekážku rozhodnutej veci. Ďalej uviedla, že nepriaznivá pandemická situácia nemala žiaden vplyv na prebiehajúce trestné konanie.

23. Právna neistota v prípravnom konaní na rozdiel od trestného konania súdneho sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania. K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom preto dochádza až takým rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom, alebo sa vydá rozhodnutie, na základe ktorého trestné konanie prípravné právoplatne končí bez podania návrhu na obžalobu trestne stíhanej osoby (I. ÚS 316/2014, III. ÚS 363/2018, II. ÚS 315/2020).

24. Ústavný súd už stabilne judikoval, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni od okamihu vzniesenia obvinenia konkrétnej osobe, keď sa dotknutá osoba stáva procesnou stranou v konaní buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 77/09, III. ÚS 363/2018). Aj z konštantnej judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff proti Spolkovej republike Nemecko z 27. 6. 1968, séria A, č. 7, bod 19).

25. Ústavný súd vo svojej judikatúre (IV. ÚS 41/2021) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť orgánov činných v trestnom konaní môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak ich činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľka na nich obrátila s návrhom, aby o jej veci rozhodli. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka a postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESĽP vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku, porov. tiež II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, III. ÚS 241/2017).

26. Ústavný súd sa už v minulosti v niektorých prípadoch odklonil od štandardnej doktríny, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom a ústava negarantuje právo tretej osoby, aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Treba zároveň povedať, že k dôslednému preskúmaniu výsledkov realizovanej trestnoprávnej ochrany pristúpil vo výnimočných prípadoch vzťahujúcich sa na akty dotýkajúce sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri I. ÚS 72/04, III. ÚS 194/06), predovšetkým v prípadoch najzávažnejších trestných činov, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť a do osobnostných práv jednotlivcov. Pokiaľ sú v hre základné hodnoty a aspekty súkromného života, musia zmluvné štáty využiť aj účinné trestnoprávne nástroje, a to nielen zakotvenie príslušných inštitútov a skutkových podstát v pozitívnom práve, ale tiež efektívne vyšetrovania a stíhanie v konkrétnej trestnej veci (M. C. proti Bulharsku, sťažnosť č. 39272/98).

27. K namietanému porušeniu čl. 19 ods. 1 ústavy ústavný súd v minulosti vyzdvihol pozitívny záväzok štátu zabezpečiť efektívne rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a súkromia osoby implikujúci požiadavku účinnej trestnoprávnej ochrany, najmä v prípade aktov dotýkajúcich sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri III. ÚS 194/06, III. ÚS 759/2017).

28. Článok 19 ods. 2 ústavy zaručuje základné právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, pričom pod „neoprávneným zasahovaním“ je potrebné rozumieť také zasahovanie, ktoré nemá základ v zákonnej úprave, nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody alebo nie je nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie legitímneho cieľa (pozri I. ÚS 13/2000, III. ÚS 153/2016).

29. Zlyhanie štátu pri vyšetrovaní niektorých trestných činov môže výnimočne viesť aj k porušeniu práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru. Pozitívny záväzok štátu viesť účinné vyšetrovanie sa vzťahuje len na veľmi závažné zásahy do samotnej podstaty práva na súkromný život zaručeného čl. 8 dohovoru. Takými sú predovšetkým vážne zásahy do fyzickej či psychickej integrity, ako sú napríklad prípady domáceho násillia (rozhodnutie vo veci M. T. a S. T. proti Slovensku z 29. 5. 2012, č. 59968/07, § 58 a § 64), sexuálneho násillia (pohlavné zneužívanie či znásillenie, pozri napr. rozsudok vo veci X a Y proti Holandsku z 26. 3. 1985,

č. 8978/80, § 27) či fyzického násillia proti skupinám vyžadujúcim špeciálnu ochranu, ako sú napr. deti (rozsudok vo veci Remetin proti Chorvátsku z 11. 12. 2012, č. 29525/10, § 91; podobne II. ÚS 182/2017, III. ÚS 173/2018, III. ÚS 71/2020).

30. V už spomínanom rozhodnutí M. C. proti Bulharsku (§ 148 – § 153) vymedzil ESĽP zásady týkajúce sa záväzku štátu podľa čl. 3 dohovoru na vyšetrenie prípadov „zlého zaobchádzania“, osobitne sexuálneho zneužívania spáchaného jednotlivcami. Deti a iné zraniteľné osoby špecificky spadajú pod účinnú ochranu proti zlému zaobchádzaniu. Vyšetrovanie by malo v zásade viesť k ustáleniu faktického stavu a k identifikácii a potrestaniu zodpovedných osôb. Nejde pritom o povinnosť dosiahnuť výsledok, ale využiť dostupné prostriedky. Pritom ESĽP posudzoval okolnosti, ako sú čas, ktorý uplynul do začatia vyšetrovania, zdržanie pri identifikácii svedkov a ich vypočutí, obdobie prvotného vyšetrovania a neodôvodnené predlžovanie trestného konania vedúce k uplynutiu premlčacej doby.

31. Mechanizmy ochrany podľa vnútroštátneho práva musia bez ohľadu na konečný výsledok konania v praxi fungovať takým spôsobom, aby umožňovali preskúmanie merita konkrétneho prípadu v primeranom čase (Ebcin proti Turecku, z 1. 2. 2011, č. 19506/05, § 40). Záväzok štátu podľa čl. 3 dohovoru nebude dodržaný, ak ochrana poskytovaná vnútroštátnym právom existuje len teoreticky. Predovšetkým musí účinne fungovať v praxi, čo si vyžaduje rýchle preskúmanie prípadu bez zbytočných prieťahov (porov. IV. ÚS 9/2021). Nadmerná dĺžka vnútroštátneho konania môže predstavovať osobitnú okolnosť, ktorá sťažovateľku zbavuje povinnosti vyčerpať dostupné domáce prostriedky nápravy. Osobitne je to tak v prípadoch týkajúcich sa pokračujúceho stavu vážne zasahujúceho do súkromného života sťažovateľky (M. a M. proti Chorvátsku z 3. 9. 2015, č. 10161/13, § 174).

32. Ústavný súd citlivo vníma rozmer prejednávaneho prípadu, v ktorom sa vyšetrovateľ a prokurátor musia vysporiadať so zákonnou úpravou umožňujúcou (pomerne veľkoryso, pozn.) obvinenému vykonávať procesné oprávnenia a na druhej strane s požiadavkou na spravodlivé súdne konanie v primeranej lehote pri rešpektovaní dôstojnosti osôb a ich ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd tu nepreskúmava súlad zákonnej úpravy s ústavou ani ústavnosť rozhodnutí všeobecných súdov, ale postup všeobecných súdov ako ich faktickú činnosť, ktorá je v širšom zmysle výsledkom aplikácie procesného predpisu na špecifické okolnosti prípadu. V konečnom dôsledku ústavný súd hodnotí následky preskúmaného postupu súdov na základné práva a slobody sťažovateľky. Pre vyslovenie záveru o porušení pozitívneho záväzku podľa čl. 8 dohovoru musia byť namietané nedostatky významné. Ústavný súd sa nezaoberá chybami alebo opomenutiami vo vyšetrovaní, resp. v súdnom konaní, nemôže nahradzovať príslušné orgány vybavené právomocami na hodnotenie okolností prípadu. Nemôže pochopiteľne rozhodnúť ani o otázke zodpovednosti podozrivého páchatel'a za spáchanie trestného činu.

33. Sexuálne zneužívanie je jedným zo závažných trestných činov proti ľudskej dôstojnosti spôsobujúcim obetiam hlbokú traumú. V čase, keď sa mal skutok stať, mala sťažovateľka 4 roky. Je potrebné zohľadniť, že vznesené obvinenie bolo rodinnému príslušníkovi, jej otcovi. Sťažovateľka namietala aj sekundárnu viktimizáciu v dôsledku opakovania jej výsluchov. Ústavný súd súhlasí, že predlžovanie neistoty a ďalších negatívnych dôsledkov dlhotrvajúceho prípravného konania, osobitne nutnosť opakovane prežívať bolestivé udalosti, jej mohli spôsobiť zbytočné utrpenie a frustráciu, ktorým by sa dalo predísť, ak by mechanizmy trestného práva na odstrašenie

a potrestanie trestných činov sexuálneho zneužívania boli aplikované účinným a urýchleným spôsobom. Ani po takmer jedenástich rokoch od podania trestného oznámenia neboli orgány činné v trestnom konaní schopné vec náležite objasniť a ústavný súd nemôže postup orgánov činných v trestnom konaní považovať za ústavne akceptovateľné a zlučiteľné s procesnou požiadavkou rýchlosti konania, ako je tradične chápaná v zmysle práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

34. Ústavný súd pri posudzovaní dĺžky konania zohľadnil, že sťažovateľka bola negatívne dotknutá ako psychologicky zraniteľná osoba v dôsledku tvrdeného sexuálneho zneužívania a bola ponechaná v stave neistoty príliš dlho. Opakovane bola vypočúvaná znalcami. Na tomto mieste je potrebné upozorniť, že samotné plynutie času môže negatívne vplývať na vyšetrowanie, dokonca môže úplne ohroziť akékoľvek vyhliadky na jeho úspech. Uplynutím času dochádza k nezvratnému narušeniu kvality a množstva dostupných dôkazov. Pre oznamovateľov trestnej činnosti, svedkov a poškodených môže zbytočné „naťahovanie“ konania predstavovať predlžovanie ich utrpenia. Dôležitou je aj dôvera verejnosti v dodržiavanie zákona, ktorá sa narúša v prípade dlhého trvania konania, vytvára sa tak zdanie tolerovania protizákonných činov a vytráca sa odstrašujúci prvok trestného konania.

35. Sťažovateľka v namietanom konaní primárne argumentovala nedostatočným vyhodnocovaním znaleckých posudkov orgánmi činnými v trestnom konaní. K uvedenému ústavný súd uvádza, že štát znáša zodpovednosť nielen za vlastnú činnosť, ale aj za činnosť ďalších vstupujúcich do trestného konania v oficiálnom postavení (napr. znalcov, tlmočníkov a pod.). Zodpovednosť za nesprávnu činnosť znaleckej organizácie a jej vplyv na dĺžku a priebeh vyšetrowania preto znáša príslušný orgán činný v trestnom konaní (porov. IV. ÚS 41/2021). Na tomto mieste je ale dôležité poukázať na právne závery EŠLP, ktorý v rozhodnutí vo veci Capuano proti Taliansku z 25. 6. 1987 uviedol, že hlavná zodpovednosť za omeškanie spôsobené pri stanoviskách znalcov spočíva v konečnom dôsledku na štáte.

36. Pri posudzovaní postupu orgánov činných v trestnom konaní vzal ústavný súd do úvahy všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť všeobecných súdov v priebehu prevažnej časti roka 2020, ako aj začiatku roka 2021, avšak podstatná časť zistených nedostatkov v postupe súdov sa vyskytla v období predchádzajúcom tejto mimoriadnej situácii.

37. Ústavný súd preto konštatuje, že okresné riaditeľstvo Policajného zboru a okresná prokuratúra porušili právo sťažovateľky na účinné vyšetrowanie podozrení zo sexuálneho zneužívania. Vzhľadom na spôsob, akým orgány činné v trestnom konaní viedli vyšetrowanie, ústavný súd dospel k záveru, že pri poskytnutí nevyhnutnej ochrany sťažovateľke zlyhali. Sťažovateľkine námietky vo vzťahu k jednotlivým označeným právam sú v podstate neodlíšiteľné. Námietku o sekundárnej viktimizácii ako dôsledok dlhotrvajúceho konania preto ústavný súd podriadil pod hlavnú námietku o neúčinnosti vyšetrowania.

38. Pokiaľ ide o čl. 16 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, uvedené články upravujú priamo aplikovateľné subjektívne právo maloletých detí na ochranu pred svojvoľným (arbitrárnym) zasahovaním do ich súkromného života a rodiny. Zásah do tohto práva ústavný súd vidí v pretrvávajúcom stave intenzívnej právnej neistoty sťažovateľky v prípade vyšetrowania trestného

činu od roku 2012, pričom vyšetrovanie má priamy dopad na sťažovateľku. Neprimeraná dĺžka konania vyšetrovania negatívne ovplyvňuje súkromný a rodinný život sťažovateľky.

39. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie uplatnených práv sťažovateľky postupom okresného riaditeľstva Policajného zboru a okresnej prokuratúry.

40. Z doplnujúceho vyjadrenia sťažovateľky vyplýva, že trestné stíhanie bolo zastavené, a preto ústavný súd nedoplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

41. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia 25 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (trestné stíhanie pre podozrenie sexuálneho zneužívania maloletej sťažovateľky), povahu a význam dotknutých práv (osobitná citlivosť trestného stíhania, druhotná viktimita), namietanú dĺžku konania (takmer jedenásť rokov od podania trestného oznámenia), správanie sťažovateľky, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023, ako aj rozsudky EŠLP vo veci W. proti Slovinsku, D. M. D. proti Rumunsku, z 3. 10. 2017, sťažnosť č. 23022/13 a M. M. B. proti Slovensku, z 26. 11. 2019, sťažnosť č. 6318/17), ako aj skutočnosť, že sťažovateľka mohla dôvodne pociťovať právnu neistotu spôsobenú neúčinným postupom okresného riaditeľstva Policajného zboru a okresnej prokuratúry v takomto druhu konania týkajúcom sa dôležitého aspektu jej osobnosti. Rovnako zohľadnil aj to, že opakovane musela prežívať pre ňu bolestivé udalosti počas konania. Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke 10 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

42. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 bola 208,67 eur a hodnota režijného paušálu bola 12,52 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 (replika). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 959,23 eur vrátane 20 % DPH.

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresná prokuratúra povinná uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu